

REPETITIO·EST·MATER·STVDIORVM

Diagnostični testi znanja z rešitvami Lingua Latina

- Test I** Lectiones I–V (jezikovne vsebine)
- Test II** Lectiones I–V (kulturno-civilizacijske vsebine)
- Test III** Lectiones VI–X (jezikovne vsebine)
- Test IV** Lectiones VI–X (kulturno-civilizacijske vsebine)
- Test V** Lectiones XI–XV (jezikovne vsebine)
- Test VI** Lectiones XI–XV (kulturno-civilizacijske vsebine)
- Test VII** Lectiones XVI–XX (Vergilijeva Eneida, odlomek)
- Test VIII** Lectiones XVI–XX (Ovidijeve Metamorfoze, odlomek)
- Test IX** Lectiones XVI–XX (Avgustov Spomenik iz Ankare, odlomek)

TEST I

LECTIONES I–V Jezikovne vsebine

A.

Fonetika – glasoslovje (10 možnih točk)

Tradicionalna, poklasična ali Cicero izgovarjava

1. Utemelji izgovor besede Aesontius, kot so v antiki imenovali reko Sočo. (3)

- Diftong ae izgovorimo kot široki
- Črko s med vokaloma izgovorimo
- Kratki zlog ti pred vokalom izgovorimo

2. Ustno sklanjaj amica in amicus. Zakaj izgovoriš črko c enkrat c, drugič k? (4)

- Črko c izgovorimo navadno
- Črko c izgovorimo c pred vokaloma in, ki ju zapišemo kot,, ali

3. Kako izgovorimo Thymelaeácae, kot se v botaniki imenuje družina volčinov? (3)

- Grški črki th in y izgovorimo in
- Diftonga ae izgovorimo kot široka

B.

Morfologija – oblikoslovje (30 možnih točk)

1. Zapiši slovenski strokovni izraz. (3)

Primer: nominativ singulara – imenovalnik ednine

- akuzativ plurala -
- imperativ -
- konjugacija -

2. Besedo prevedi in jo zapiši kot v slovarju. (6)

Primer: prijateljica - amica, ae f., slab - malus 3, vstopim - intro 1, vedno - semper

- usoda -
- bog -
- pesnik -
- velik -
- mislím -
- pogosto -

3. Prevedi ablativ singulara ter imenuj deklinacijo. (3)

Primer: rosā - z vrtnico, z rožo → prva ali a-deklinacija

- mundo -
- fortunā -

c. cum servo –

4. Substantivu in adjektivu določi sklon, število in spol ter ju prevedi. (6)

Primer: rodovitno prst – A sg. f. (humum fecundam)

- a. latinskega jezika -
- b. rimskemu gospodarju -
- c. starodavne pesnike -

5. Zapiši 1. in 2. osebo singulara prezenta ter infinitiv. (3)

Primer: sem v nečem (in + sum) – insum, ines, inesse

- a. odsoten sem, manjkam (ab + sum) -
- b. prisoten sem, pomagam (ad + sum) –
- c. sem vmes, udeležim se (inter + sum) –

6. Prevedi infinitive in določi glagolsko osnovo. (3)

Primer: ležati – cubare → osnova cuba-

- a. okrasiti -
- b. misliti –
- c. pripovedovati -

7. Določi osebo, število in čas ali naklon ter prevedi. (3)

Primer: vzpodbudimo – 1. os. pl. prez. (excitamus)

- a. delaš -
- b. gledate -
- c. dajte! -

8. Iz adjektiva tvori adverb in ga prevedi. (3)

Primer: malus 3 (slab) – male (slabo)

- a. altus 3 (visok) –
- b. Latinus 3 (latinski) –
- c. bonus 3 (dober) -

C.

Sintaksa – skladnja (40 možnih točk)

1. Dopolni subjekt: Phoebus, Bona dea, Pallas. (3)

- a. Minerva, Graece Athena sive, dea sapientiae est.
- b. Apollo sive pulcher deus Graecorum et Romanorum est.
- c. Fauna sive antiqua dea Romana est.

2. Dopolni predikat: inest, sunt, ades. (3)

- a. Lares et Penates antiqui dei Romani
- b. Parvus Faunus in horto in aqua
- c. Pater familias: »....., mi fili!«

3. Dopolni predikat: amat, amate, amant. (3)

- a. Claudia Metella et M. Cornelius Berullus familiam suam multum
- b. Cornelia Claudiam, Marcum, Titum multum

c. Mater familias: »..... familiam, servi et servae!«

4. Izberi ustrezno obliko adjektiva. Upoštevaj pravila besednega reda. (3)

- a. Servus Syrus fecundum/fecundam humum fecundum/fecundam bene curat. humus f. (izjema)
- b. Serva Lydia pulchros/pulchras rosas pulchros/pulchras apportat.
- c. Antiquus/antiqua Aegyptus antiquus/antiqua terra fecunda est. Aegyptus f. (izjema)

5. Dopolni substantiv v genetivu - neujemalni atribut. (4)

- a. Claudia Metella matercula et est. (Titus, Cornelia, sg.)
- b. M. Cornelius Berullus dominus et est. (servus, serva, pl.)

6. Dopolni objekt v akuzativu. (4)

- a. Deus Iuppiter etcurat. (mundus, Olympus, sg.)
- b. Pater et mater familias etcurant. (liberi, servus, pl.)

7. Dopolni objekt v dativu. (4)

- a. Para bonam cenam, coque Dave! (familia, sg.)
- b. Da medicinam, serve Priame! (dominus, sg.)
- c. Stellae vias monstrant. (nauta Romanus, pl.)

8. Analiziraj in prevedi. Nato daj latinsko poved v plural. (10)

Domina Romana filiae suae aram deae monstrat.

Prevod (4):

Plural (6):

9. Analiziraj in prevedi. (6)

a. Rimske deklice z vrtnicami krasijo Dianin oltar (oltar Diane).

Prevod:

Oceni svoje znanje latinščine!

Če si dosegel/-la

* 80-73 točk (odlično) ali 72-65 točk (prav dobro), čestitke!

* 64-52 (dobro) ali 51-36 (zadostno), snov utrjuj, preden nadaljuješ z učenjem!

* 35 točk ali manj, se loti učenja spet od začetka!

Rešitve Testa I

A.

1. e, z, ci (Ezoncius)
2. k; e, i (e, ae, oe; i, y)
3. t, i; e (Timeleácee)

B.

1. tožilnik ednine, velelnik, spregatev
2. fortuna, ae f., deus, i m., poëta, ae m. (izjema), magnus 3, cogito 1, saepe
3. s svetom (2. o-dekl.), z usodo (1. a-dekl.), s sužnjem (2. o-dekl.)
4. G sg. f. (linguae Latinae), D sg. m. (domino Romano), A pl. (poëtas antiquos)
5. absum, abes, abesse; adsum, ades, adesse; intersum, interes, interesse
6. ornare (orna-), cogitare (cogita-), narrare (narra-)
7. 2. os. sg. prez. (laboras); 2. os. pl. prez. (spectatis); 2. os. pl. imp. (date! donate!)
8. alte (visoko), Latine (latinsko), bene (dobro)

C.

1. Pallas, Phoebus, Bona dea
2. sunt, inest, ades!
3. amant, amat, amate!
4. humum fecundam, pulchras rosas, Aegyptus antiqua
5. Titi et Corneliae, servorum et servarum
6. mundum et Olympum, liberos et servos
7. familiae, domino, nautis Romanis
8. Rimska gospa pokaže svoji hčerki oltar boginje (boginjin oltar). (subjekt, predikat, objekt v dativu, objekt v akuzativu)
Pl. Dominae Romanae filiis suis aras dearum monstrant.
9. Puellae Romanae rosis aram Dianae ornant. (subjekt, objekt v ablativu, objekt v akuzativu, predikat)

TEST II

LECTIONES I–V

Kulturno-civilizacijske vsebine

A.

Življenje v antiki (25 možnih točk)

Smiselno poveži po en pojem iz vsakega stolpca.

1. Familia (3)

a. pater/mater familias	famulus/famula	familia Romana
b. servus/serva	ubi tu Gaius	familia Romana
c. nuptiae	dominus/domina	ego Gaia

2. Domus (5)

a. triclinium	delavnica s prodajalno
b. culina	gospodarjeva soba
c. taberna	dnevna soba, sprejemnica
d. atrium	kuhinja
e. tablinum	jedilnica

3. Domus, villa rustica (5)

a. domus Romana	Lararium	cubare
b. villa rustica	familia urbana	campi et silvae
c. atrium	dominus	Lares et Penates
d. triclinium	cena	tabernae
e. tablinum	familia rustica	libri Latini

4. Insula, casa (3)

a. insula	magna et alta	urbani/urbanae
b. casa	multi viri/feminae	rustici/rusticae
c. insula	parva	multae culinae

Nomen

5. Imenuj dele imena: praenomen - osebno ime, nomen gentile – rodovno ime, cognomen – priimek, cognomen secundum – drugi priimek, agnomen – pridevek, vzdevek. (2)

- C. Octavius (ime Cezarjevega pranečaka pred posvojitvijo)
- C. Iulius Caesar (ime posvojitelja)
- G. Iulius Caesar Octavianus (ime posvojenca)

6. Zakaj je bilo v Cezarjevi in Avgustovi družini toliko žensk z imenom Julija? (2)

- Cezarjeva teta (Marijeva žena),
- Cezarjeva sestra (babica cesarja Avgusta),
- Cezarjeva hčerka (Pompejeva žena),
- Avgustova hčerka (zaradi prešuštva pregnana iz Rima leta 2 pr. n. š.),
- Avgustova vnukinja (tudi pregnana iz Rima leta 8 n. š. hkrati s pesnikom Ovidijem),

e. Avgustova druga žena, prvotno Livija, pozneje preimenovana v Julijo Avgusto.

7. Obrazloži nastanek imena slavnega Rimljana, ki je leta 146 pr. n. š. razrušil Kartagino in se je imenoval Publius Cornelius Scipio Aemilianus Africanus Minor. Bil je drugi sin osvajalca Makedonije Lucija Emilija Pavla - Lucius Aemilius Paulus, posvojil pa ga je Publij Scipion, sin zmagovalca nad Hanibalom, Scipiona Afričana Starejšega - Publius Cornelius Scipio Africanus Maior. (3)

maior – večji (komparativ pridevnika magnus 3), starejši
minor – manjši (komparativ pridevnika parvus 3), mlajši

8. Dopolni. Če bi gospodar po imenu Lucius Aemilius Berullus osvobodil sužnja z imenom Flavos, bi se Flavos kot osvobojenec imenoval..... (2)

B.

Antični bogovi (25 možnih točk)

Smiselno poveži.

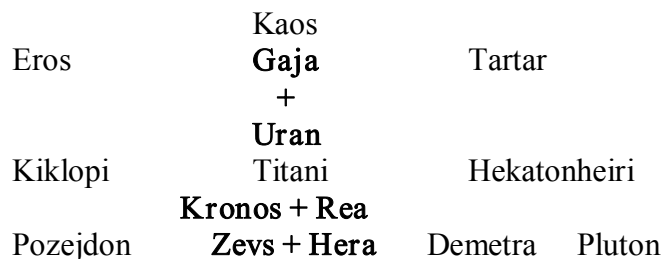
1. Pojasni pomen. (3)

a. teogonija	verovanje v več bogov
b. antropomorfen	s človeškimi lastnostmi
c. politeizem	nauk o nastanku in rodovniku bogov

2. Prevedi. (4)

a. Kaos	Zemlja
b. Kozmos	Nebo
c. Gaja	Brezmejna praznina
d. Uran	Vesoljni red

3. Dopolni »družinsko« drevo z imeni: Perzefona, Ares, Hefajst. Pri Perzefoni upoštevaj tri sorodstvene povezave. (4)

4. Grškim dodaj rimska imena. Kateri od naštetih bogov ni bival na Olimpu? (14)

Zevs.....
Pluton ali Hades.....
Pozejdon
Hera.....
Demetra.....
Atena.....
Afrodita.....
Artemida.....
Apolon.....
Hermes.....
Hefajst.....
Dioniz ali Bakh.....
Ares.....

Oceni svoje poznavanje antike!

Če si dosegel/-la

* 50-46 točk (odlično) ali 45-41 točk (prav dobro), čestitke!

* 40-33 (dobro) ali 32-23 (zadostno), snov utrjuj, preden nadaljuješ z učenjem!

* 22 točk ali manj, se loti učenja spet od začetka!

Rešitve Testa II

A.

1. a. dominus/domina, familia Romana

b. famulus/famula, familia Romana

c. ubi tu Gaius, ego Gaia

2. a. jedilnica

b. kuhinja

c. delavnica s prodajalno

d. dnevna soba, sprejemnica

e. gospodarjeva soba

3. a. familia urbana, tabernae

b. familia rustica, campi et silvae

c. Lararium, Lares et Penates

d. cena, cubare

e. dominus, libri Latini

4. a. magna et alta, multae culinae

b. parva, rustici/rusticae

c. multi viri/feminae, urbani/urbanae

5. a. praenomen, nomen gentile

b. praenomen, nomen gentile, cognomen

c. praenomen, nomen gentile, cognomen, cognomen secundum

6. Ker so vse pripadale slavnemu rodu Julijcev (Livija je bila pozneje sprejeta med Julijce, ostale pa so bile rojene kot »Julije«). Rimljanke namreč niso imele osebnega imena v današnjem pomenu besede (!), ampak so se imenovalle po očetovem rodu.

7. Publius Cornelius Scipio so bila imena posvojitelja, katerim je kot posvojenec dodal pridevniško obliko rodovnega imena svojega pravega očeta: Aemilius → Aemilianus.

Vzdevek Africanus je dobil zaradi zmage nad Kartagino in Minor – Mlajši, da se je njegovo ime ločilo od zmagovalca nad Hanibalom ki se je imenoval Africanus Maior – Afričan Starejši.

8. Lucius Aemilius Flavos

B.

1. a. nauk o nastanku in rodovniku bogov

b. s človeškimi lastnostmi

c. verovanje v več bogov

2. a. Brezmejna praznina

b. Vesoljni red

c. Zemlja

d. Nebo

3. Perzefona: hčerka Zevsa in Demetre, Plutonova žena

Ares: sin Zevsa in Here

Hefajst: sin Here in morda Zevsa

4. Pluton ali Hades/Dis Pater ali Orkus je bival v podzemlju.

Zevs – Jupiter

Pozejdon – Neptun

Hera – Junona

Demetra – Cerera

Atena – Minerva

Afrodita – Venera

Artemida – Diana

Apolon – Apolon

Hermes – Merkur

Hefajst – Vulkan

Dioniz ali Bakh – Liber Pater

Ares – Mars

REPETITIO·EST·MATER·STVDIORVM

TEST III

LECTIONES VI–X

Jezikovne vsebine

A.

Fonetika – glasoslovje (6 možnih točk)

1. Utemelji izgovor besed v skladu s pravili tradicionalne, poklasične ali Cicero izgovarjave.

- a. Aecorna, poena, Poetovio; poēta
- b. Eurydice, scintilla; delectare, lacrima
- c. Aesopus, basium; necessarius, solum, si
- d. amicitia, otium; timeo, bestia
- e. Orpheus, Athenae, Rhodus, machina, stomachus
- f. iam, cuius, Iuppiter; filii, mei

B.

Morfologija – oblikoslovje (27 možnih točk)

1. Substantivu in adjektivu določi sklon, število in spol ter prevedi. (4)

Primer: učenega moža – G sg. m. (viri docti), A sg. m. (virum doctum)

- a. prostranih (širokih) polj –
- b. o uboga (nesrečna) duša! -
- c. potrebno železo (3)* -
- d. lepe besede (4)* -

* Številka označuje število možnih rešitev (in ne števila točk).

2. Analiziraj in prevedi. Upoštevaj izjeme v spolu. (4)

Primer: katerega prebivalca – G sg. m. (cuius incolae), A sg. m. (quem incolam)

- a. svobodnih poljedelcev -
- b. starodavni Egipt (3) -
- c. košate bukve (4) –
- d. rodovitno prst –

3. Analiziraj pronomen in substantiv ter prevedi. (4)

Primer: katerega moža – G sg. m. (cuius viri), A sg. m. (quem virum)

- a. katere ženske (3) -
- b. katere pogodbe (3) –
- c. s katero mero (načinom) –
- d. vaše knjige (4) –

4. Analiziraj pronomen in prevedi. (4)

Primer: s kom? – Ab (quocum?)

- a. koga, česa, čigav? –
- b. nas (2) –
- c. tebe (2) –
- d. kdo izmed vas? –

5. Verbum. Določi osebo, število in čas ali naklon ter prevedi. (7)

Primer: ostanite! – 2. os. pl. imp. (manete!)

- a. žalovali smo, trpeli smo, bolelo nas je (1 glagol) (1 točka) -
- b. pomagali bodo (3 glagoli) (2 točki) -
- c. mogel si vpiti, lahko si vpil (2 glagola) (2 točki) –
- d. morate delati (2 glagola) (2 točki) -

6. Iz adjektiva tvori adverb in prevedi. (4)

Primer: industrius 3 – industrie (delavno, vneto)

- a. gratus 3 –
- b. contentus 3 –
- c. varius 3 –
- d. sedulus 3 (izjema) –

C.

Sintaksa – skladnja (47 možnih točk)

1. Dopolni predikate: debebant, explicabit, aberant, adest. (4)

- a. Cras grammaticus nobis verba Latina
- b. Olim servi miseri semper laborare
- c. Vesper iam, properate!
- d. Aquileia, Emona, Celeia longe a Roma

2. Prepozicija. Upoštevaj vezavo in zberi pravilni sklon. (4)

- a. Ubi Urbana erat? In culinam/culina laborabat.
- b. Quo Priamus properat? In officinam suam/officina sua.
- c. Unde incolae vesperi festinabunt? E thermas/thermis.
- d. Quando liberi per oppidum/oppido ambulabunt? Feriis.

3. Verbum. Upoštevaj vezavo in izberi pravilni sklon. (4)

- a. Cur nobis/nos adiuvas? Quod amici nostri estis.
- b. Cuius bestiae/Quam bestiam Gaius timebat? Lupum.
- c. Quis nostrum donorum/donis non gaudebit? Nemo.
- d. Quibus linguis/quas linguas studebis, mi fili? Linguae Latinae et Graecae.

4. Prevedi adverbialna določila kraja. Upoštevaj skladnjo krajevnih imen. (9)

- a. Ubi habitabant? (v Emoni)
- (v Navportu)
- (v Laciju)
- b. Unde properabant? (iz Emone)
- (iz Navporta)
- (iz Lacija)
- c. Quo festinabant? (v Lacij)

..... (v Navport)
 (v Emono)

5. Prevedi sentenco in pojasni njen pomen. (7)

b. Ubi leges valent, ibi populus valere potest. (Publilij)

leges (pl.) – zakoni (3. dekl.)

Prevod (5):

Pomen (2):

6. Analiziraj in prevedi. (11)

»Komu boš dal svojo knjigo, Mark?«

»Knjigo bom dal svojemu najboljšemu prijatelju.«

Prevod (10)

Stavčna naliza (1)

7. Poveži po en glagol iz vsakega stolpca. Vsak glagol uporabi le enkrat. (4)

a. doceo 2	pomagam	studeo 2	podpiram
b. delecto 1	strašim	timeo 2	veselim se
c. auxilio sum	učim	gaudeo 2	bojim se
d. terreo 2	razveseljujem	adiuvo 1	učim se

8. Obrazloži latinski izvor naslednjih besed: (4)

a. laboratorij (»delavnica«) –

b. kura (»skrb«, npr. skrb za vitko postavo) –

c. spektakel (»predstava«, ki je paša za oči) –

d. demonstracija (»prikaz«, npr. prikaz izdelka, prikaz nezadovoljstva) –

Oceni svoje znanje latinščine!

Če si dosegel/-la

* 80-73 točk (odlično) ali 72-65 točk (prav dobro), čestitke!

* 64-52 (dobro) ali 51-36 (zadostno), snov utrjuj, preden nadaljuješ z učenjem!

* 35 točk ali manj, se loti učenja spet od začetka!

Rešitve Testa III

A.

1. a. Ekorna, pena, Petovio, poeta
- b. Euridice, scintila, delectare, lakrima
- c. Ezopus, bazium, necesarius, solum, si
- d. amicitia, ocium, timeo, bestia
- e. Orfeus, Atene, Rodus, mahina, stomachus
- f. jam, kujus, Jupiter, filii, mei (Gl. pravila Cicero izgovarjave)

B.

1. a. G pl. m. (camporum/agrorum latorum)
- b. V sg. f. – anima misera!
- c. N sg., A sg., V sg. n. (ferrum necessarium)
- d. G sg. n. (pilchri verbi), N pl., A pl., V pl. n. (pulchra verba)
2. a. G pl. m. (agricolarum liberorum)
- b. N sg. f. (Aegyptus antiqua), A sg. f. (Aegyptum antiquam), V sg. f. (Aegypte antiqua!)
- c. G sg., N pl., V pl. f. (fagi latae), A pl. f. (fagos latas)
- d. A sg. f. (humum fecundam)
3. a. G sg. f. (cuius feminae), N pl. f. (quae feminae), A pl. f. (quas feminas)
- b. G sg. n. (cuius pacti), N pl., A pl. n. (quae pacta)
- c. Ab sg. m. (quo modo)
- d. G sg., N pl., V pl. m. (libri vestri), A pl. m. (libros vestros)
4. G cuius?; G nostri/nostrum, A nos; G tui, A te; quis vestrum?
5. a. 1. os. pl. impf. (dolebamus)
- b. 3. os. pl. fut. I (aderunt/auxilio erunt, adiuwabunt)
- c. 2. os. sg. impf. + inf. (clamare poteras)
- d. 2. os. pl. prez. + inf. (laborare debetis)
6. grate (milo, hvaležno), contente (zadovoljno), varie (različno), sedulo (marljivo)

C.

1. explicabit, debebant, adest, aberant.
2. in culina (ubi?), in officinam suam (quo?), e thermis, per oppidum
3. nos, quam bestiam, donis, quibus linguis
4. a. Emonae, Nauporti, in Latio
- b. Emona, Nauporto, e Latio
- c. in Latium, Nauportum, Emonam
5. Kjer imajo zakoni veljavo, tam je lahko ljudstvo močno. (V pravni državi so zakoni jasni in enaki za vse, tako da se lahko vsak državljan sklicuje nanje. Zakoni omogočajo, da so državljani zaščiteni in varni.)
6. Cui librum tuum dabis, Marce?
- Librum optimo amico meo dabo. (objekt v akuzativu, objekt v dativu, predikat)
7. a. doceo - učim, studeo – učim se

- b. delecto – razveseljujem, gaudeo – veselim se
- c. auxilio seum – pomagam, adiuvo – podpiram
- d. terreo – strašim, timeo – bojim se
- 8. laboro, cura/curo, specto, de + monstro

REPETITIO·EST·MATER·STVDIORVM

TEST IV

LECTIONES VI–X

Kulturno-civilizacijske vsebine

A.

Življenje v antiki (25 možnih točk)

Smiselno poveži po en pojem iz vsakega stolpca. Vsak pojem uporabi enkrat.

1. Servi (3)

a. servus	familia urbana	puer
b. serva	famulus	familia rustica
c. servi publici	famula	ancilla

2. Liberti (3)

a. Tiron	Fedrus	pesnik
b. Publilij Sirus	Ciceron	Mark Tulij Tiron
c. Ezop	Sirija	pisca basni

3. Emona (3)

a. Colonia	decumanus	Emona
b. Avgust	Iulia	14 ali 15 n. š.
c. cardo	Tiberij	forum

4. Cestne povezave (3)

a. Akvileia	Via Latina	Poetovio
b. Akvileia	Emona	Siscia
c. Roma	Emona	Via Appia

5. Božanstva (3)

a. Junona	Emona	kapitolska triada
b. Minerva	Jupiter	vodno božanstvo
c. Ekorna	Jupiter	kapitolska triada

6. Upravne enote (3)

a. Venetia et Histria	Virunum	Celeia
b. Pannonia	Regio decima	Neviodunum
c. Noricum	Carnuntum	Aquileia

7. Kolonije, municipiji in druga naselja (7)

a. Nauportus	Kranj
b. Praetorium Latobicorum	Koper
c. Atrans	Drnovo pri Krškem
d. Aegida	Ajdovščina
e. Castra	Vrhnika

f. Neviodunum
g. Carnium

Trojane
Trebnje

B.

Ciceron in Katul (25 možnih točk)

1. Razvrsti pojme: politik, severna Italija, izjemen govornik, lirični pesnik, pisatelj, moderna, pravnik, Lezbija, republikanec, Klodija. Pol jih pripada Ciceronu in pol Katulu. (10)

- a. Ciceron:
b. Katul:

2. Prevedi naslove nekaterih Ciceronovih del. (4)

a. De amicitia	Proti Katilini
b. De natura deorum	O usodi
c. In Catilinam	O prijateljstvu
d. De fato	O božji naravi

3. Prevedi Ciceronove sentence. (4)

- a. Omnia mea mecum porto.
b. Fortuna caeca.
c. Hannibal ad portas.
d. Historia vitae magistra.

4. Prevedi Katulove besede. (7)

- a. Da mihi basia centum!
b. Da mihi basia mille, Lesbia!
c. Cui dono lepidum novum libellum?
d. Otium, Catulle, tibi nocet!
e. Quae tibi manet vita?
f. Quis nunc te visitat?
g. Quem nunc tu amas?

Oceni svoje poznavanje antike!

Če si dosegel/-la

* 50-46 točk (odlično) ali 45-41 točk (prav dobro), čestitke!

* 40-33 (dobro) ali 32-23 (zadostno), snov utrjuj, preden nadaljuješ z učenjem!

* 22 točk ali manj, se loti učenja spet od začetka!

Rešitve Testa IV

A.

1. a. famulus, puer
b. famula, ancilla
c. familia urabana, familia rustica
2. a. Ciceron, Mark Tulij Tiron
b. Sirija, pesnik
c. Fedrus, pisca basni
3. a. Iulia, Emona
b. Tiberij, 14 ali 15 n. š.
c. decumanus, forum
4. a. Emona, Siscia
b. Emona, Poetovio
c. Via Latina, Via Appia
5. a. Jupiter, kapitolska triada
b. Jupiter, kapitolska triada
c. Emona, vodno božanstvo
6. a. Regio decima, Aquileia
b. Carnuntum, Nevioudunum
c. Virunum, Celeia
7. a. Vrhnika
b. Trebnje
c. Trojane
d. Koper
e. Ajdovščina
f. Drnovo
g. Kranj

B.

1. a. politik, izjemen govornik, pisatelj, pravnik, republikanec
b. severna Italija, lirični pesnik, moderna, Lezbija, Klodija
2. a. O prijateljstvu
b. O božji naravi
c. Proti Katilini
d. O usodi

3. a. Vse svoje nosim s seboj.
- b. Usoda je slepa.
- c. Hanibal je pred vrati.
- d. Zgodovina je učiteljica življenja.
4. a. Daj mi sto poljubov!
- b. Daj mi tisoč poljubov, Lezbija!
- c. Komu podarjam lično novo knjižico? (V nadaljevanju pravi: tebi, Kornelij) Kornelij Nepot je bil rimski življenjepisec, doma iz Cisalpinske Galije, tako kot Katul, ki je Nepotu posvetil svojo knjigo pesmi.
- d. Brezdelje, Katul, ti škoduje/ti je v pogubo!
- e. Kakšno življenje ti preostaja/je pred teboj?
- f. Kdo te zdaj obiskuje?
- g. Koga zdaj ti ljubiš?

REPETITIO·EST·MATER·STVDIORVM

TEST V

LECTIONES XI–XV

Jezikovne vsebine

A.

Fonetika – glasoslovje (6 možnih točk)

1. Utemelji izgovor imen avtorjev naših sentenc v skladu s pravili tradicionalne, poklasične ali Cicero izgovarjave.

- a. Titus Maccius Plautus
- b. Quintus Horatius Flaccus
- c. Lucius Annaeus Seneca Minor
- d. Aulus Persius Flaccus
- e. Sophronius Eusebius Hieronymus

B.

Morfologija – oblikoslovje (32 možnih točk)

Analiziraj in prevedi v latinščino.

1. Substantiv **pete e-deklinacije** ter **adjektiv prve in druge deklinacije**. (4)

Primer: praznika (4) – G sg. m. (diei festi), N pl., V pl. (dies festi), A pl. (dies festos)

- a. božanske podobe (= videza) (4)* -
- b. republiki (= svobodni državi) (4)* -
- c. države (4)* -
- d. s prevelikim upanjem -

* Številka označuje število možnih rešitev (in ne števila točk).

2. Substantiv **četrte u-deklinacije** ter **adjektiv prve in druge deklinacije**. (4)

Primer: prevelikega strahu – G sg. m. (metus nimii)

- a. izvrstnih sadežev –
- b. prijeten obraz (3) –
- c. desne roke (4) –
- d. bolna kolena (3) –

3. Substantiv **vokalnega dela tretje mešane deklinacije** ter **adjektiv prve in druge deklinacije**. (4)

Primer: zadovoljno živo bitje (3) – N/A/V sg. n. (animal contentum)

- a. potrebni davki (2) –
- b. zvite lisice (4) –
- c. domačih mačk –
- d. starodavnim sovražnikom –

4. Substantiv četrte u- ali pete e-deklinacije ter adjektiv vokalnega dela tretje mešane deklinacije. (4)

Primer: vsem državnim uradnikom - D pl. m. (omnibus magistratibus)

- a. s pogumno bojno vrsto -
- b. ostrega čuta -
- c. močna čustva (3) -
- d. težkih reči -

5. Substantiv in pronomen. (4)

Primer: s tem prstom - Ab sg. m. (hoc digito)

- a. katerih vrst -
- b. teh tvojih besed -
- c. ono (oddaljeno) ladjo -
- d. njegov vid in sluh -

6. Numerale. Zapiši z besedo in prevedi. (4)

Primer: M passus - mille passus (1000 korakov)

- a. XXII gallinae
- b. III animalia
- c. XX canes
- d. I feles

7. Verbum. Postavi glagol v imperfekt in futur I, ne da bi spremenil osebo in število. (4)

Primer: potestis (esse) - 2. os. pl. prez. (morete), poteratis (mogli ste), poteritis (mogli boste)

- a. exspectamus (1. a-konj.) -
- b. parent (2. e-konj.) -
- c. vivit (3. konj., konz. del) -
- d. itis (ire) -

8. Iz adjektiva vokalnega dela tretje mešane deklinacije tvori adverb in prevedi. (4)

Primer: dulcis, e (sladek) - dulciter (sladko)

- a. suavis, e -
- b. fortis, e -
- c. utilis, e -
- d. facilis, e (izjema) -

C.

Sintaksa - skladnja (50 možnih točk)

1. Dopolni predikate: legite, verte, carpet, emere. (4)

- a. Olim domini servos in insula Delopotuerunt.
- b. Avus cras fructus in horto suo
- c. bonos libros, discipuli!
- d. hanc sententiam in linguam Latinam, amice!

2. Izberi. Upoštevej vezavo prepozicije. (4)

- a. Ubi viri fortes pugnabant? In planitie illa/planitiem illam.
- b. Quo hostes se verterunt? Ad castra Romana/castris Romanis.
- c. Sub Augusto/Augustum exercitui Romano XXV legiones fuerunt.
- d. Servi miseri sub iudicium/iudicio viri mali ceciderunt.

3. Izberi. Upoštevaj glagolsko vezavo. (6)

- a. Cavete vulpis callidae/vulpem callidam!
- b. »Cui rei/quam rem studes, mi fili?« »Rebus gestis/res gestas populi Romani, pater.«
- c. Quae res/quam rem te delectare potest? Quae res/qua re gaudes, amice?
- d. Vir magnae sapientiae fortunam/fortunae non timet.

4. Izberi. (8)

- a. Num magnam pecuniam vobiscum/secum in scholam portatis? Minime vero.
- b. Nonne vir piger ipse/solus sibi/ei nocet? Ita est.
- c. Habetne autumnus dies nonaginta unum/unam? Habet.
- d. Quinque sensus habemus. Etiam visum et auditum eis/eos adnumeramus.
- e. Tauri cornibus/cornua pugnans. Etiam exercitus Romanus cornua/cornus habuit. Lunae quoque cornu/cornua est.

5. Prevedi in pojasni. (8)

- a. Usus est magister optimus. (Cicero)
- b. Usus est altera natura. (Erazem Rotterdamski)
- c. Roma non fuit una die condita.
- d. Lapsus linguae/calami/memoriae.
- e. Fortuna amicos parat, inopia amicos probat.
- f. Dulce cum utili.
- g. Ovem lupo creditis.
- h. Non scholae, sed vitae discimus.

lapsus, us m. – spodrsljaj, padec

6. Prevedi v latinščino. Za opisovanje zgodovinskih dogodkov uporabi perfekt. (20)

- a. V prvi punski vojni so Rimljani dobili od Kartazanov svojo prvo provinco, otok Sicilijo. (6 možnih točk)

Uporabi: in bello (ne ablativus temporis, ker gre za okoliščine in ne čas), obtineo, a Carthaginiensibus

- b. V drugi punski vojni se je proti Rimljanom boril sam Hanibal s svojo vojsko. (5)

Uporabi: contra, ipse

- c. Tudi v tretji punski vojni je rimska vojska premagala Kartazane in leta 146 pr. n. š. so Rimljani uničili Kartagino. (9)

Uporabi: A pl. Karthaginienses, A sg. Karthaginem, supero/vinco, anno ante aevum nostrum

Oceni svoje znanje latinščine!

Če si dosegel/-la

* 88–80 točk (odlično) ali 79–71 točk (prav dobro), čestitke!

* 70–57 (dobro) ali 56–40 (zadostno), snov utrjuj, preden nadaljuješ z učenjem!

* 39 točk ali manj, se ponovno loti učenja pri Lectio X!

Rešitve Testa V

A.

1. Izgovor se razlikuje od pisave v imenih: Makcius, Horacius, Flakus, Aneus, Seneka, Perzius, Flakus, Sofronius, Euzebius. (Gl. pravila poklasične ali Cicero izgovorjave.)

B.

1. a. G sg. f. (speciei divinae), N pl., V pl. f. (species divinae), A pl. f. (species divinas)

b. D sg. f. (rei publicae liberae), N pl., V pl. f. (res publicae liberae), A pl. f. (res publicas liberas)

c. G sg. f. (rei publicae), N pl., V pl. f. (res publicae), A pl. (res publicas)

d. Ab sg. f. (spe nimia)

2. a. G pl. m. (fructuum egregiorum)

b. N sg. m. (vultus iucundus), A sg. m. (vultum iucundum), V sg. m. (vultus iucunde)

c. G sg. f. (manus dext(e)rae), N pl., V pl. f. (manus dextrae), A pl. f. (manus dextras)

d. N pl., A pl. V pl. n. (genua aegrota)

3. a. N/V pl. n. (vectigalia necessaria)

b. G sg. f. (vulpis callidae), N/V pl. f. (vulpes callidae), A pl. f. (vulpes callidas)

c. G pl. f. (felium domesticarum)

d. D pl. m. (hostibus antiquis)

4. a. Ab sg. f. (acie forti, cum acie forti)

b. G sg. m. (sensus acris)

c. N/V/A pl. m. (affectus fortes)

d. G pl. f. (rerum difficilium, rerum gravium)

5. G pl. f. (quarum specierum), G pl. n. (istorum verborum), A sg. f. (navem illam), N/A sg. m. (visus et auditus eius, visum et auditum eius)

6. viginti duae gallinae (22 kokoši), tria animalia (3 živa bitja), viginti canes (20 psov), una feles (1 mačka)

7. a. 1. os. pl. prez. (pričakujemo), exspectabamus, exspectabimus

b. 3. os. pl. prez. (ubogajo), parebant, parebunt

c. 3. os. sg. prez. (živi), vivebat, vivet (sic!)

d. 2. os. pl. prez. (greste), ibatis, ibitis

8. suaviter (sladko), fortiter (junaško), utiliter (koristno), facile (lahko)

C.

1. emere, carpet, legite!, verte!

2. in planitie illa, ad castra Romana, sub Augusto (»ubi?«, quando?), sub iudicium (quo?)

3. vulpem callidam, cui rei/rebus gestis, quae res/qua re, fortunam

4. vobiscum, ipse, sibi, unum, eis, cornibus, cornua, cornu

5. a. Vaja je najboljši učitelj. (Vaja dela mojstra.)

b. Navada je druga narava. (Navada je železna srajca.)

c. Rima niso zgradili v enem dnevu. (Ničesar pomembnega se ne da narediti zlahka in na hitro.)

- d. Spodrsljaj jezika/pisala/spomina. (Pomota v govorjeni besedi/v pisanju/v spominu, pomnjenju.)
 - e. Sreča pridobi prijatelje, pomanjkanje jih preizkusi. (Prijatelja spoznaš v nesreči.)
 - f. Sladko s koristnim. (Združiti prijetno in koristno.)
 - g. Ovco zaupate volku. (Nebogljeneža izpostavljate nevarnosti.)
 - h. Ne učimo se za šolo, ampak za življenje.
6. a. In bello Punico secundo Romani a Carthaginiensibus insulam Siciliam, primam provinciam suam, obtinuerunt.
- b. In bello Punico secundo ipse Hannibal cum exercitu suo contra Romanos pugnavit.
- c. Etiam in bello Punico tertio exercitus Romanus Karthaginienses superavit/vicit et anno ante aevum nostrum/Christum natum centesimo quadragesimo sexto Romani Karthaginem deleverunt.

REPETITIO·EST·MATER·STVDIORVM

TEST VI

LECTIONES XI–XV

Kulturno-civilizacijske vsebine

A.

Življenje v antiki (27 možnih točk)

Smiselno poveži po en pojem iz vsakega stolpca. Vsak pojem uporabi enkrat.

1. Podlage in pribor za pisanje (3)

a. papyrus	codex	cera
b. tabula cerata	calamus	palimpsestos
c. Pergaména charta	stilus	atramentum

2. Koledar (3)

a. kalende	5. (MILMO 7. dan)	deveti dan pred idami
b. ide	1. dan	sredina meseca, polna luna
c. none	13. (MILMO 15. dan)	»izklicni« dan, začetek meseca

3. Datumi (3)

a. pridie Kalendas Ianuarias	na marčeve ide	5. junija
b. Nonis Iuniis	dan pred januarskimi kalendami	31. decembra
c. Idibus Martiis	na junijske none	15. marca

4. Rimske številke (3)

a. XXXIV	centum unum	undecentum
b. IC	triginta quattuor	centum et unum
c. CI	nonaginta novem	quattuor et triginta

5. Letnice (3)

a. anno MCMV p. Ch. n.	bis millesimo	quingagesimo tertio ante Ch. n.
b. anno MMVIII p. Ch. n.	septingentesimo	octavo post Christum natum
c. anno DCCLIII a. Ch. n.	millesimo nongentesimo	quinto aevi nostri

6. Rimska vojska (3)

a. legija	legijski znak	30 maniplov
b. centurija	100 pešakov	orlonoša
c. orel	10 kohort	60 centurij

7. Oborožitev (3)

a. hasta	cassida	usnjena/bronasta čelada
b. galea	scutum	sulica/kopje
c. clipeus	pilum	okrogel/pravokoten ščit

8. Bojne naprave (3)

a. testudo	oven	koliba za spodkopavanje
------------	------	-------------------------

b. musculus	miška	rušilna naprava
c. aries	želva	zaslon iz ščitov

9. Denar in cene (3)

a. as	srebrnik (pozneje medeninast)	»drobiž«
b. sestercij	srebrnik	10 asov/4 HS
c. denarij	bronast novc	HS

B.**Bogovi (12 možnih točk)**

Smiselno poveži po en pojem iz vsakega stolpca. Vsak pojem uporabi enkrat.

1. Meseci (3)

a. Januarius	Majin mesec	bog vojne
b. Maius	Marsov mesec	boginja, Merkurjeva mati
c. Martius	Janov mesec	bog vseh začetkov

2. Parke (3)

a. Parke	odmeri	Mojre
b. Kloto	Lahezis	prereže nit življenja
c. prede	Tria fata	Atropos

3. Mani (3)

a. mani	duše pokojnikov	posvečeno božanskim manom
b. DMS	cerae	bogovi
c. pokojni predniki	dis manibus sacrum	voščene podobe prednikov

4. Had (3)

a. Had	Cerber	boginja podzemlja in plodnosti
b. Perzefona	Pluton/Dis	Ork
c. Haron	Prozerpina	Stiks/Aheront

C.**Verte! → Prevedi! (11 možnih točk)**

1. Substantiv otium – brezdelje lahko prevedemo tudi »prosti čas, mirno življenje, mir, dejavnosti v prostem času – konjički, hobiji« itd. (8)

- Otium, Catulle, tibi molestum est. (Katul)
- In otio de negotiis cogito. (Cicero)
- In otio poëtam belli Troiani lego. (Horacij)
- Otia nostra. (Ovidij)
- Otium ab externis armis est. (Livij)

molestus 3 – nadležen
externus 3 – zunanji

2. Pojasni pomen naslednjih sentenc. (3)

a. *Timidus vocat se cautum, parcum sordidus.* (Publilij) Bojazljivec pravi o sebi, da je previden, skopuh pa, da je varčen.

b. *Usque ad umbilicos.* (Marcial) Do konca knjige.

c. *In angustiis amici apparent.* (Petronij) V stiski se pokažejo prijatelji.

timidus 3 – boječ

cautus 3 – previden

parcus 3 – varčen

sordidus 3 – umazan, skop, lakomen

usque ad (akuz.) – tja do

umbilicus, i m. – popek, središče

angustiae, arum f. (pl.) – soteska, stiska

appareo 2 ui – pokazati se

Oceni svoje poznavanje antike!

Če si dosegel/-la

* 50-46 točk (odlično) ali 45-41 točk (prav dobro), čestitke!

* 40-33 (dobro) ali 32-23 (zadostno), snov utrjuj, preden nadaljuješ z učenjem!

* 22 točk ali manj, se loti učenja spet od začetka!

Rešitve Testa VI

A.

1. a. calamus, atramentum
b. stilus, cera
c. codex, palimpsestos
2. a. 1. dan, »izklicni« dan, začetek meseca
b. 13. (MILMO 15. dan), sredina meseca, polna luna
c. 5. (MILMO 7. dan), deveti dan pred idami
3. a. dan pred januarskimi kalendami, 31. decembra
b. na junijske none, 5. junija
c. na marčeve ide, 15. marca
4. a. triginta quattuor, quattuor et triginta
b. nonaginta novem, undecentum
c. centum unum, centum et unum
5. a. millesimo nongentesimo quinto aevi nostri
b. bis millesimo octavo post Christum natum
c. septingentesimo quinquagesimo tertio ante Ch. n.
6. a. 10 kohort, 30 maniplov (60 centurij)
b. 100 pešakov, 60 centurij (30 maniplov)
c. legijski znak, orlonoša
7. a. pilum, sulica/kopje
b. cassida, usnjena/bronasta čelada
c. scutum, okrogel/pravokoten ščit
8. a. želva, zaslov iz ščitov
b. miška, koliba za spodkopavanje
c. oven, rušilna naprava
9. a. bronast novec, »drobiž«
b. srebrnik (pozneje medeninast), HS
c. srebrnik, 10 asov/4 HS

B.

1. a. Janov mesec, bog vseh začetkov
b. Majin mesec, boginja – Merkurjeva mati
c. Marsov mesec, bog vojne
2. a. Tria fata, Mojre
b. Lahezis, Atropos
c. odmeri, prereže nit življenja
3. a. duše pokojnikov, bogovi
b. dis manibus sacrum, posvečeno božanskim manom
c. cerae, voščene podobe prednikov
4. a. Pluton/Dis, Ork
b. Prozerpina, boginja podzemlja in plodnosti

c. Cerber, Stiks/Aheront

C.

1. a. Brezdelje, Katul, ti je v nadlego.

b. V prostem času razmišljam o poslih.

c. V prostem času berem Homerja (pesnika trojanske vojne).

d. Naši hobiji/konjički/dejavnosti v prostem času.

e. Mir je pred zunanjim orožjem/zunanjim sovražnikom.

2. a. Vsakdo omili svoje napake.

b. Papirus so navijali na palico, ki je imela pogosto okrasno glavico, imenovano umbilicus – popek, središče. Do »popka« je bralec prišel, ko je prebral celotno besedilo.

c. Pravi prijatelj se izkaže v stiski.

REPETITIO·EST·MATER·STVDIORVM

TEST VII

LECTIONES XVI–XX

Jezikovne in kulturno-civilizacijske vsebine

Publii Vergilii Maronis AENEIS (50 možnih točk)

Primerjaj latinskih izvornik in slovenski prevod začetnih verzov prvega speva Vergilijeve Eneide, nato pa še treh verzov šestega speva, ki izražajo osrednjo misel pesnitve ter govorijo o poslanstvu Rima, v kakršnega so verjeli antični Rimljani. Z upoštevanjem naglasnih znamenj preberi verze tudi metrično (heksameter). Nato reši naloge, ki sledijo.

Árma virúmque canó, Troiaé qui prímus ab óris
 Ítaliám fató profugús Lavíniaque vénit
 lítora; múlt(um) ill(e) ét terrís iactátus et álto
 ví superúm saevaé memorém Iunónis ob íram,
 múlta quoqu(e) ét belló passús, dum cónderet úrbem
 ínferrétque deós Latió, genus únde Latínium
 Álbaníque patrés atqu(e) áltae moénia Rómae.
 (Liber I, versus 1-7)

Pojem o bojih moža, kateri po sili usode
 prvi prišel je na begu iz Troje v deželo Italsko,
 tja na lavinijske brege: veliko prestal je na kopnem,
 mnogo trpel je na morju; tako so hoteli bogovi,
 zlasti pa Juno je kuhala jezo na njega srdito;
 vendar še tudi potem se je moral hudo bojevati,
 preden sezidal je mesto in svoje penate uvedel
 v Lacij, deželo novó, od koder je pleme latinsko,
 slavni očetje albanski in Rima visoki zidovi.
 (Prevedel dr. Fran Bradač)

* * *

Tú reger(e) ímperió populós, Románe, meménto;
 haéc tib(i) erúnt artés: pacísqu(e) impónere mórem,
 párcere súbiectís et débellaére supérbos.
 (Liber VI, versus 851 – 853)

Tebi, Rimljan, je dano poslanstvo, da narodom vladaš,
 tebi je dana umetnost, da red in mir zagotavljaš,
 ljudstva ošabna upogneš do tal, prizaneseš podložnim.
 (Prevedel dr. Kajetan Gantar)

Index verborum

Aenēis, idos f. – Eneida, Vergilijeva epska pesnitev
 Aeneas, ae m. – Enej, trojanski kraljevič, sin Trojanca Anhiza in boginje Afrodite
 versus, us m. (verto) – vrsta, črta, verz, stih, kretnja
 arma = bella

virum = Aeneam

cano 3 cecini, cantatum (carmen, canto) – pojem, opevam ; uredi: cano arma et virum, qui primus venit

primus – pravzaprav ne prvi, ampak v davnih časih, nekoč

ora, ae f. (os, oris) – obrežje, obala, breg; uredi: ab oris Troiae

profugus 3 (fugio) – bežeč, preganjan, izgnan

Italiam = in Italiam

Lavaniaque litora – et ad litora Lavinia

-que – in sicer

litos, oris n. – obala, breg

Lavinium 3 – lavinijski; Lavinium, i n. – Lavinij, mesto v Laciju, ki ga je ustanovil Enej; lavinijske obale = latinske obale = obale Lacija

ille = Aeneas

iacto 1 avi, atum (iacio) – mečem, premetavam; iactatus = iactatus est - blodil je

terris et alto = terra marique (po kopnem in morju)

vi superum = vi superiorum deorum (vi – abl. samostalnika vis)

saevus 2 – besen, divji, neusmiljen, nespravljiv; uredi: ob iram memorem saevae Iunonis

memor – tukaj: nepomirljiv (Junona je sovražila Trojance, odkar je Paris zlato jabolko lepote prisodil Afroditi in ne njej)

quoque et – pa tudi, in tudi

bello = in bello (mišljene so okoliščine, ne čas)

passus = passus est (gl. patior)

dum – dokler ne bi, da bi; tukaj finalni pomen, zato konjunktiv (s kakšnim namenom?)

urbem = Lavinium

deos - tukaj: penate, Vesto

Latio – dativ, odvisen od inferret

Albanus 3 – albanski (iz mesta Alba Longa, ki ga je ustanovil Enejev sin Jul Askaniij)

patres = maiores (predniki)

moenia, ium n. (munio) – obzidje

munio 4 ivi, itum – utrdim, utrjujem

altae Romae – Rim je veličasten, hkrati pa leži visoko (na sedmih gričih); možen pomen: alta moenia Romae

impono 3 -posui, -positum (pono) – postavim v, naložim, napolnim

morem – tukaj: pravilo, predpis, (nepisan) zakon

subicio 3 -ieci, -iectum (iacio) – vržem pod, podvržem, premagam ; subiectus 3 – podložen

debello 1 avi, atum (bellum) - (popolnoma) premagam

Jezikovne vsebine (40 možnih točk)

1. Označene besede nadomesti z ustrežno obliko imena Aeneas. (4)

- Arma et virum cano.
- ... qui primus venit in Italiam.
- Multum ille iactatus est et terra et mari alto.
- Multa is in bello passus est.

2. Med označenimi glagoli poišči naslednje osebne in neosebne glagolske oblike: (10)

- 3 participe perfekta:
- 4 infinitive prezenta (oblikovno enaki N gerundija):
- imperativ II:
- 2 konjunktiva imperfekta:

... múlt(um) ill(e) ét terrís **iactátus** et álto
 ví superúm saevaé memorém Iunónis ob íram,
 múlta quoqu(e) ét belló **passús**, dum **cónderet** úrbem
ínferrétque deós Latió ...

*

Tú **reger(e)** ímperió populós, Románe, **meménto**;
 haéc tib(i) erúnt artés: pacísqu(e) **impónere** mórem,
párcere súbiectís et **débelláre** supérbos.

3. Naslednji povedi določi glavni stavek in konjunktivni odvisnik. (2)

Multa quoque et in bello **passus est**, dum **conderet** urbem et deos Latio **inferret**.

Ugotovi, ali je povedek:

- glavnega stavka v glavnem ali stranskem času,
- konjunktivnega odvisnika v konjunktivu istodobnosti, preddobnosti ali zadobnosti.

4. Določi sklon označenim substantivom in adjektivoma: (8)

- a. fato profugus, vi superiorum, in bello passus, regere imperio,
 b. ab oris Troiae, ob iram Iunonis saevae, vi superorum deorum, pacis morem

5. Vsi označeni samostalniki in pridevniki spadajo v konzonantni del 3. deklinacije. Določi jim osnovo in ugotovi, v kateri razred spadajo. (8)

- a. ad litora Lavinia
 b. ob iram memorem saevae Iunonis
 c. unde genus Latinum
 d. dum conderet urbem
 e. haec artes
 d. pacis imponere morem

6. Prevedi naslednji povedi v latinščino. (8)

Upoštevaj, da je odvisni vprašalni stavek **konjunktivni odvisnik**. Uporabi konjunktiv perfekta (venerim, erraverim), ker je dejanje odvisnika preddobno glede na dejanje glavnega stavka in ker je v glavnem stavku glavni čas (dic, cane = imperativ).

a. Pesnik Vergilij, povej, kateri mož je v starodavnih časih prvi prišel iz Troje v Lacij!

b. Rimski pesnik, opevaj, koliko let je Enej blodil po morjih!

Obrazloži tudi, zakaj prevajamo:

– iz Troje Troiā (brez predloga), toda v Lacij, po morjih in Latium, per maria (s predlogom),

– v starodavnih časih temporibus antiquis (ablativ) in koliko let quot annos (akuzativ),

– o rimski pesnik poëta Romane (vokativ singulara na -e), toda o pesnik Vergilij poëta Vergili (vokativ singulara na -i).

Vergilijevo življenje in delo (10 možnih točk)

8. Smiselno poveži nekatera dejstva iz Vergilijevega življenja. (5)

a. Andes pri Mantovi	september leta 19 pr. n. š.
b. Kremona	Horacij, Propercij, Vergilij
c. Mecenat	Vergilijev grob
d. Brundizij	oktober leta 70 pr. n. š.
e. Neapelj	Mediolan, Rim, Neapelj

9. Smiselno poveži nekatera dejstva, povezana z Vergilijevim delom. (5)

a. zbirka Bukolika ali Ekloge (10 pesmi)	politično angažirana poezija
b. zbirka Georgika (4 knjige)	Enejev sin Jul Askanij
c. Eneida, narodni ep (12 spevov)	hvalnica italski zemlji
d. Mecenatov program	lirične idile, pastirske pesmi
e. gens Iulia – Julijci	od Eneja do cesarja Avgusta

Oceni svoje poznavanje antike!

Če si dosegel/-la

- * 50-46 točk (odlično) ali 45-41 točk (prav dobro), čestitke!
- * 40-33 (dobro) ali 32-23 (zadostno), snov utrjuj, preden nadaljuješ z učenjem!
- * 22 točk ali manj, se loti učenja spet od začetka!

Rešitve Testa VII gl. Rešitve vaj iz učbenika: Repetitio sive lectio XXI, sklop A

REPETITIO·EST·MATER·STVDIORVM

TEST VIII

LECTIONES XVI–XX

Jezikovne in kulturno-civilizacijske vsebine

Publii Ovidii Nasonis METAMORPHOSEON LIBRI (50 možnih točk)

Primerjaj latinskih izvirnik in slovenski prevod uvodnih štirih verzov Ovidijevih Metamorfoz ter začetnih in končnih verzov zgodbe o Piramu in Tizbi, nesrečnih zaljubljenih iz Babilona, antičnih Romeu in Juliji, kjer Ovidij mojstrsko opiše iskreno človeško čustvovanje dveh mladih ljudi, ki ju usoda pahne v prezgodnjo smrt. Uvodne štiri verze preberi z upoštevanjem naglasnih znamenj tudi metrično (heksameter). Nato reši spodnje naloge.

Ín nova fěrt animús mutátas dícere fórmās
córpora: dí, coeptís (nam vós mutástis et íllas)
ádspiráte meis primáqu(e) ab orígine múndi
ád mea pérpetuúm dedúcite témpora cármen.
(Liber I, versus 1–4)

Duh mi veli, naj opevam spremembe oblik, preobrazbe
v nova telesa. Bogovi, navdihnite moje početje
– vse te spremembe ste vi povzročili – in spev nepretrgan
snujte od prvih početkov sveta do mojega časa!
(Prevedel dr. Kajetan Gantar)

* * *

Pyramus et Thisbe, iuvenum pulcherrimus alter,
altera, quas oriens habuit, praelata puellis,
contiguas tenuere domos, ubi dicitur altam
coctilibus muris cinxisse Semiramis urbem.
Notitiam primosque gradus vicinia fecit:
tempore crevit amor. Taedae quoque iure coissent:
sed vetuere patres. Quod non potuere vetare,
ex aequo captis ardebant mentibus ambo.

Vota tamen tetigere deos, tetigere parentes:
nam color in pomo est, ubi permaturuit, ater:
quodque rogis superest, una requiescit in urna.
(Liber IV, versus 55–62, 164–66)

Tisba in Piramus – on je bil fant, najlepši vseh fantov,
ona najzaljša deklet, ki so v jutrovih krajih slovele.
Rasla sta v hišah sosednjih, tam v mestu z visokim obzidjem,
z zidom opečnim, ki Semiramis ga nekoč je zgradila.
V svoji soseščini prve vezi poznanstva sta spletla.
S časom je zrasla ljubezen. Sklenila bi zvezo zakonsko,

vendar so starši branili. Obema pa plamen enako
v srcih je gorel, ki starši ga niso mogli ugasiti.

Glas njene prošnje je ganil bogove in ganil je starše:
barva plodov dozorelih na murvi je vsa potemnela,
kar od grmade ostalo je, v skupni zdaj žari počiva.
(Prevedel dr. Kajetan Gantar)

Index verborum

metamorphoses, eon f. – preobrazbe, pretvorbe, preseljevanje duš (formae mutatae)
animus fert – tukaj: animus me fert – duh me sili, duh mi veli; uredi: animus fert dicere formas mutatas in nova corpora
di = dei – po vzoru antičnih epskih pesnikov tudi Ovidij začenja pesnitev s prošnjo bogovom
coeptus 3 (coepi, coepisse) – začel; coeptum, i n. – početje, podjetje (kar nekdo začne)
mutastis = mutavistis
illas = formas
adspiro (aspiro) 1 avi, atum (spiro) – dahnem, vdahnem, navdihnem, pomagam, naklonjen sem; uredi: adspirate coeptis meis
deduco 3 -duxi, -ductum (duco) – odpeljem, odvedem, popeljem; uredi: deducite perpetuum carmen a prima origine mundi ad mea tempora
carmen, inis n. (cano) – pesem
Pyramus, i m. – Piram, mladenič iz Babilona, Tisbina velika ljubezen
Thisbe, es f. – Tisba, dekle iz Babilona, Piramova velika ljubezen
alter ... altera – tukaj: on ... ona
oriens, entis (orior) – vzhod, jutrova dežela, orient
praelata (gl. praefero) – uredi: praelata puellis, quas oriens habuit
praefero, -fers, -ferre, -tuli, -latum (fero) – nesem naprej, dam prednost, bolj cenim; tukaj: praelata puellis - bolj cenjena (slavljena, lepša)
od (drugih) deklet, najlepša med dekleti
contiguus 3 (tango) – dotikajoč se, sosednji
contingo 3 -tigi, -tactum (tango) – dotikam se, dotaknem se
Semiramis, (id)is f. – Semiramis, bajeslovna babilonska kraljica, graditeljica mestnega obzidja in visečih vrtov, ki so veljali za eno od
sedmerih čudes starega sveta (Piramide v kraju Giza v Egiptu, Babilonski viseči vrtovi, Zevsov kip v Olimpiji, Artemidin tempelj v Efezu,
Mavzolej pri Halikarnasu, Kolos z Rodosa, Aleksandrinski (Faroški) svetilnik); Semiramis se je pozneje poročila z asirskim kraljem Ninom
cingo 3 cinxi, cinctum – opašem, obdam, obkolim; uredi: Semiramis dicitur cinxisse – baje (govori se, pravijo, da) je Semiramis obdala
urbem altam – mesto Babilon je slovelo po stolpu in visokih palačah
coctilis, e (coquo) – žgan, ožgan; tukaj: muri coctiles – opečnato obzidje (babilonsko obzidje je bilo zgrajeno iz opeke, vezane z zemeljsko
smolo)
notitia, ae f. (nosco) – znanje, poznanstvo, predstava, pojem
gradus, us m. (gradior) – korak, stopinja, stopnja, stopnica; tukaj: primos gradus amoris
gradior 3 gressus sum – stopam, korakam, grem
cresco 3 crevi, cretum – rastem, večam se, na moči pridobivam
vicinia, ae f. (vicinitas, atis f.) – sosedstvo, bližina
taeda, ae f. – bor, borov les, smola, bakla, svatbena plamenica (po rimskem običaju so mladoporočenca v novi dom pospremili z baklami)
coeo, -is, -ire, -ii, -itum (eo) – snidem se, zberem se, v zakon stopim, poročim se; taedae quoque iure coissent – zakon bi bil tudi uradno
sklenjen
iure (ius) – po pravu, po pravici, po zakonu, zakonito
vetuere = vetuerunt
potuere = potuerunt
ex aequo – enako, v enaki meri
ambo, ae, o – oba; uredi: ambo ardebant ex aequo
ardeo 2 arsi, arsum – žarim, gorim, plamtim, hrepenim
captis mentibus (cappio, mens) - prevedi: ker jima je ljubezen osvojila srce
votum, i n. (voveo) – zaobljuba, obljuba, želja, molitev, prošnja
voveo 2 vovi, votum – svečano obljubim, zaobljubim se, želim
tetigere = tetigerunt (tango)
color, oris m. – barva, polt
in pomo – in moro (morum, i n. – murva)
pomus, i f. – sadno drevo
morum i n. – murva (sadež)
morus, i f. – murva (drevo)
ubi – ko, kadar
permaturesco 1 maturui (maturus) – popolnoma dozorim
maturus 3 – zrel, dozorel, dorasel, pravočasen
rogus, i m. – grmada, grob
supersum, es, esse, fui (sum) – preostanem, živ ostanem, preživim (z dat.), prekašam; quod superest rogis (dat.) – kar je ostalo od grmade
(njun pepel)
urna, ae f. – žara, vrč; uredi: in una urna

Jezikovne vsebine (40 možnih točk)

1. Označene besede iz Ovidijevega besedila nadomesti z ustreznimi imeni. (4)

a. nam vos mutastis et <u>illas</u>	Pyramus
b. iuvenum pulcherrimus <u>alter</u>	Pyramus et Thisbe
c. <u>altera</u> , quas oriens habuit, praelata puellis	formas
d. ex aequo captis ardebant mentibus <u>ambo</u>	Thisbe

2. Med označenimi glagoli poišči naslednje osebne in neosebne glagolske oblike: (9)

- 3 participe prezenta oziroma perfekta:
- infinitiv perfekta:
- indikativ prezenta:
- indikativ imperfekta:
- 2 indikativa perfekta:
- konjunktiv pluskvamperfekta:

Pyramus et Thisbe, iuvenum pulcherrimus alter,
altera, quas **oriens habuit**, **praelata** puellis,
contiguas **tenuere** domos, ubi **dicitur** altam
coctilibus muris **cinxisse** Semiramis urbem.
... Taedae quoque iure **coissent** ...
ex aequo **captis ardebant** mentibus ambo.

3. Označi temporalni odvisnik, subjektni odvisnik in kavzalno (slov. pojasnjevalno) priredje. (3)

Vota tamen tetigere deos, tetigere parentes:
nam color in pomo est, ubi permaturuit, ater
quodque rogis superest, una requiescit in urna.

4. Ugotovi, v katerem sklonu so označene besede. (4)

- formae mutatae in nova corpora
- ab origine prima mundi
- ad mea tempora
- Semiramis coctilibus muris cinxit urbem

5. Nadomesti označene konjunkcije z naslednjimi: et, enim (namreč), etiam, autem. (6)

Po potrebi spremeni tudi besedni red.

- nam** vos mutavistis et illas
- nam vos mutavistis **et** illas
- prima**que** ab origine mundi
- taedae **quoque** iure coissent
- sed** vetuere patres
- quod**que** rogis superest

6. Vsi označeni substantivi in adjektivi spadajo v konzonantni del 3. deklinacije. Določi jim osnovo in ugotovi, v kateri razred spadajo. (6)

- tempore crevit amor
- taedae quoque iure coissent
- color in pomo ater est
- deducite perpetuum carmen

e. captis mentibus

7. Prevedi naslednji povedi v latinščino. (8)

Upoštevaj, da se pri superlativu uporablja genitiv brez predloga (pulcherrimus iuvenum), pri komparativu pa ablativ brez predloga (pulchrior iuvenibus).

a. Piram je bil lepši od drugih mladeničev. On je bil najlepši izmed vseh mladeničev, kar jih je imel vzhodni svet.

b. Tisba je bila lepša od drugih deklet. Ona je bila najlepša izmed vseh deklet, kar jih je imel vzhodni svet.

Ovidijevo življenje in delo (10 možnih točk)

8. Smiselno poveži nekatera dejstva iz Ovidijevega življenja.

a. Sulmona	pomlad 18 n. š.
b. Tomi ob Črnem morju	Ovidijev spomenik
c. mecen Mesala Korvin	cesar Avgust in cesar Tiberij
d. doživljenjsko izgnanstvo (8–18 n. št.)	marec leta 43 pr. n. š.
e. Constanța v Romuniji	Tibul, Ovidij

9. Smiselno poveži nekatera dejstva, povezana z Ovidijevim delom.

a. Amores	Remedia amoris
b. Ars amatoria	Metamorphoseon libri XV
c. Epistulae heroidum	Epistulae ex Ponto
d. Fasti	Corinna
e. Tristia	Heroides

Oceni svoje poznavanje antike!

Če si dosegel/-la

- * 50-46 točk (odlično) ali 45-41 točk (prav dobro), čestitke!
- * 40-33 (dobro) ali 32-23 (zadostno), snov utrjuj, preden nadaljuješ z učenjem!
- * 22 točk ali manj, se loti učenja spet od začetka!

Rešitve Testa VIII gl. Rešitve vaj iz učbenika: Repetitio sive lectio XXI, sklop b

REPETITIO·EST·MATER·STVDIORVM

TEST IX

LECTIONES XVI–XX

Jezikovne in kulturno-civilizacijske vsebine

MONUMENTUM ANCYRANUM (50 možnih točk)

Prevedi v slovenščino odlomka iz Spomenika iz Ankare (antična Ancyra), kjer so med drugim omenjeni tudi naši kraji.

Monumentum Ancyranum je latinski napis z grškim prevodom, ki so go leta 1555 našli v Ankari, vklesanega v zidove svetišča Rome in Avgusta. Spomenik iz Ankare vsebuje prepis enega od štirih delov Avgustove »oporoke«, ki so jih na Avgustovo željo po njegovi smrti prebrali v senatu. Index rerum a se gestarum – Popis del so v skladu z Avgustovo željo vrezali v bronaste plošče in namestili na njegov mavzolej, prepise pa poslali po provincah. Avgustov rokopis niti izvirni napis se nista ohranila, ohranili pa so se nekateri prepisi.

Mare pacavi a praedonibus. Eo bello servorum, qui fugerant a dominis suis et arma contra rem publicam ceperant, triginta fere milia capta dominis ad supplicium sumendum tradidi. Iuravit in mea verba tota Italia sponte sua et me belli, quo vici ad Actium, ducem depoposcit. Iuraverunt in eadem verba provinciae Galliae, Hispaniae, Africa, Sicilia, Sardinia. ___/30

* * *

Pannoniorum gentes, quas ante me principem populi Romani exercitus numquam adit, devictas per Ti. Neronem, qui tum erat privignus et legatus meus, imperio populi Romani subieci protulique fines Illyrici ad ripam fluminis Danubii. ___/20

(Monumentum Ancyranum, izbor)

Index verborum

monumentum, i n. (moneo) - spomenik

praedo, onis m. – ropar, plenitelj, gusar; tukaj je mišljen Sekst Pompej, mlajši sin Pompeja Velikega, ki se je boril za očetove cilje na strani republikanske stranke in je bil poražen v pomorski bitki leta 36 pr. n. št.

ad supplicium sumendum (sumo) – da bi se izvršila smrtna kazen

supplicium, ii n. – padanje na kolena, ponižna prošnja, javna molitev, smrtna kazen, mučenje, pokora; supplicium sumere de aliquo – izvršiti smrtno kazen nad kom

iuravit, iuraverunt – tukaj: je prisegla/so prisegle pokorščino in zvestobo (in verba – na (narekovane) prisežne besede, besede prisege)

sponte sua (mea, tua; abl.) – prostovoljno, iz lastnega nagiba

deposco = posco

Actium, ii n. – rt ob zahodni grški obali, kjer je Oktavijan (bodoči Avgust) 2. 9. 31 pr. n. št. premagal ladjevje Marka Antonija in Kleopatre

Galliae (pl.) – Gallia Cisalpina in Gallia Transalpina

Hispaniae (pl.) – Hispania Citerior (Bližnja Hispanija, na vzhodni obali) in Hispania Ulterior (Zgornja Hispanija, dan. Andaluzija)

Pannonii, orum m. – Panon(ij)ci, prebivalci Panonije, podjarmljene za časa cesarja Avgusta

devinco 3 -vici, -victum (vinco) – popolnoma premagam, prekosim

Ti. Nero = Tiberius Claudius Nero Caesar, drugi rimski cesar (14– 37 n. št.), poznan kot Tiberij, Avgustov pastorek in naslednik

privignus, i m. – pastorek

profero, -fers, -ferre, -tuli, -latum (fero) – naprej nesem, ponesem, spravim na dan, omenim

ripa, ae f. – breg, obala

Danubius (Danuvius), ii m. – Donava (v spodnjem toku imenovana Ister ali Hister)

Oceni svoje poznavanje antike!

Če si dosegel/-la

- * 50-46 točk (odlično) ali 45-41 točk (prav dobro), čestitke!
- * 40-33 (dobro) ali 32-23 (zadostno), snov utrjuj, preden nadaljuješ z učenjem!
- * 22 točk ali manj, se loti učenja spet od začetka!

Rešitve Testa IX gl. Rešitve vaj iz učbenika: Repetitio sive lectio XXI, sklop C